

Sztuka ludowa

południowego Podlasia 2005

**XIX EDYCJA KONKURSU
SZTUKA LUDOWA POŁUDNIOWEGO PODLASIA**

Celestyn Wrębiak

SZTUKA LUDOWA
południowego Podlasia 2005

Muzeum Południowego Podlasia - Biała Podlaska 2005

Na okładce: Pasiak. Wyk. Antonina Bandzarewicz, Żuki, gm. Tuczna

126707

Miejska Biblioteka Publiczna
Biała Podlaska

ISBN 83-89075-10-5

Sztuka ludowa południowego Podlasia 2005

Po kilkuletniej przerwie kontynuowany jest konkurs na współczesną sztukę ludową południowego Podlasia. Głównymi organizatorami pozostali Muzeum Południowego Podlasia w Białej Podlaskiej i Muzeum Regionalne w Łukowie, współuczestnictwo Zarządu Głównego Stowarzyszenia Twórców Ludowych w Lublinie nadało imprezie bardziej profesjonalnego charakteru zarazem podniosło rangę konkursu wśród jej przyszłych uczestników. W naszej działalności związanej ze sztuką ludową angażuje się również Gminny Ośrodek Kultury w Białej Podlaskiej.

Aby zaprosić do udziału jak największą ilość wykonawców, regulamin konkursu zamieszczony był na łamach regionalnej prasy, ponadto staraliśmy się mieć kontakt z wszystkimi osobami zajmującymi się twórczością ludową zrzeszonymi w STL-u jak i twórcami zaczynającymi współpracować z muzeami oraz innymi placówkami upowszechniania kultury w regionie.

Muzeum Południowego Podlasia w Białej Podlaskiej w 2004 r. przeprowadziło badania sprawdzające stan działających twórców ludowych i rzemieślników związanych z obróbką drewna / np. cieśle, stolarze, kołodzieje, bednarze /, dekarstwem, młynarstwem / przemiał ziarna w młynach i wiatrakach /, rymarstwem - w powiatach: Biała Podlaska, Parczew, Radzyń Podlaski, ponadto uzupełniająco sprawdzono w niektórych gminach pow. włodawskiego i łosickiego - z obecnego woj. mazowieckiego.

Ewidencja twórców ludowych uwzględniała n/w dziedziny: tkactwo, haft, koronkarstwo, rzeźbę, malarstwo, plastykę obrzędową, kowalstwo, plecionkarstwo, garncarstwo, instrumenty muzyczne, stroje, wycinanki. Największą ilościowo grupę twórców stanowili: tkaczki, rzeźbiarze, plecionkarze oraz osoby zajmujące się plastyką obrzędową.

Dokładna penetracja terenowa pozwoliła na uaktualnienie faktycznego stanu twórców i rzemieślników: pracujących, żyjących - ale z uwagi na wiek nie kontynuujących działalności oraz osób

zmarłych, które znajdują się w ewidencji Stowarzyszenia Twórców Ludowych jak i w placówkach upowszechniania kultury. Ogółem w ewidencji w w/w omawianych powiatach zapisanych jest 405 osób z których aż 256 pochodzi z powiatu bialskiego. Liczba imponująca, jednak w chwili obecnej ponad 80% nie żyje lub nie pracuje i już są tylko liczbą statystyczną.

Obecna edycja konkursu winna dać organizatorom odpowiedź na podstawowe pytanie - jaka jest kondycja współczesnej sztuki ludowej południowego Podlasia? Ilość uczestniczących twórców a tym samym liczba przekazanych prac budzi co najmniej niepokój o przyszłość jeśli nie całej sztuki to przynajmniej jej niektórych dziedzin.

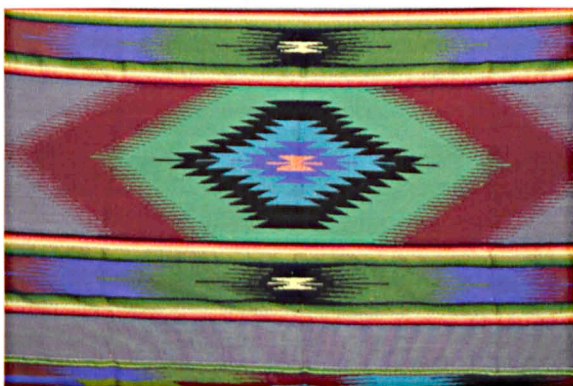
Generalnie należy stwierdzić brak wymiany pokoleniowej Szereg twórczyń jak i twórców jest już po 70-ce, a nawet ma ukończonych 80 - lat. Młodych 20-30 letnich adeptów, którzy będą kontynuować twórczość dziadków, rodziców prawdę mówiąc już nie ma. Są czynione próby ożywienia przynajmniej niektórych dziedzin sztuki / np. organizacja szkółek rzeźbiarskich dla dzieci/, ale z jakim to będzie końcowym efektem, trudno przewidzieć nawet opiekunom tych grup dziecięcych czy młodzieżowych.

W obecnej edycji konkursu otrzymaliśmy 385 prac od 61 wykonawców. Mamy więc: tkactwo, stroje, haft tkacki - perebory, haft, plecionkarstwo, kowalstwo, rzeźbę, plastykę obrzędową - /pieczywo, pająki, wycinanki, kwiaty, palmy, ozdoby choinkowe /.

Wyjątkowo skromnie prezentuje się tkactwo - zarówno pod względem ilości wyrobów jak i rodzaju tkanin. Mamy prawie pełny zestaw pasiaków, kilka dywanów "plecionek", pełniejszy asortyment tzw. dywanów "warszawskich", prawie brak dywanów "w prątki", nieliczne są dywany tzw. "kręczone" oraz jeden dywan dwuosnowowy, wykonany przez Sabinę Kaczan ze Studzianki, gm. Łomazy w pow. bialskim. Nie ma dywanów w tzw. "pućki". Na produkcję dywanów zasadniczy wpływ ma nadal brak zbytu. Placówki muzealne od kilku lat nie prowadzą zakupów, zapotrzebowanie ze strony odbiorcy wiejskiego jak i miejskiego jest prawie żadne. Tkać dywany i składać je w szafie nie

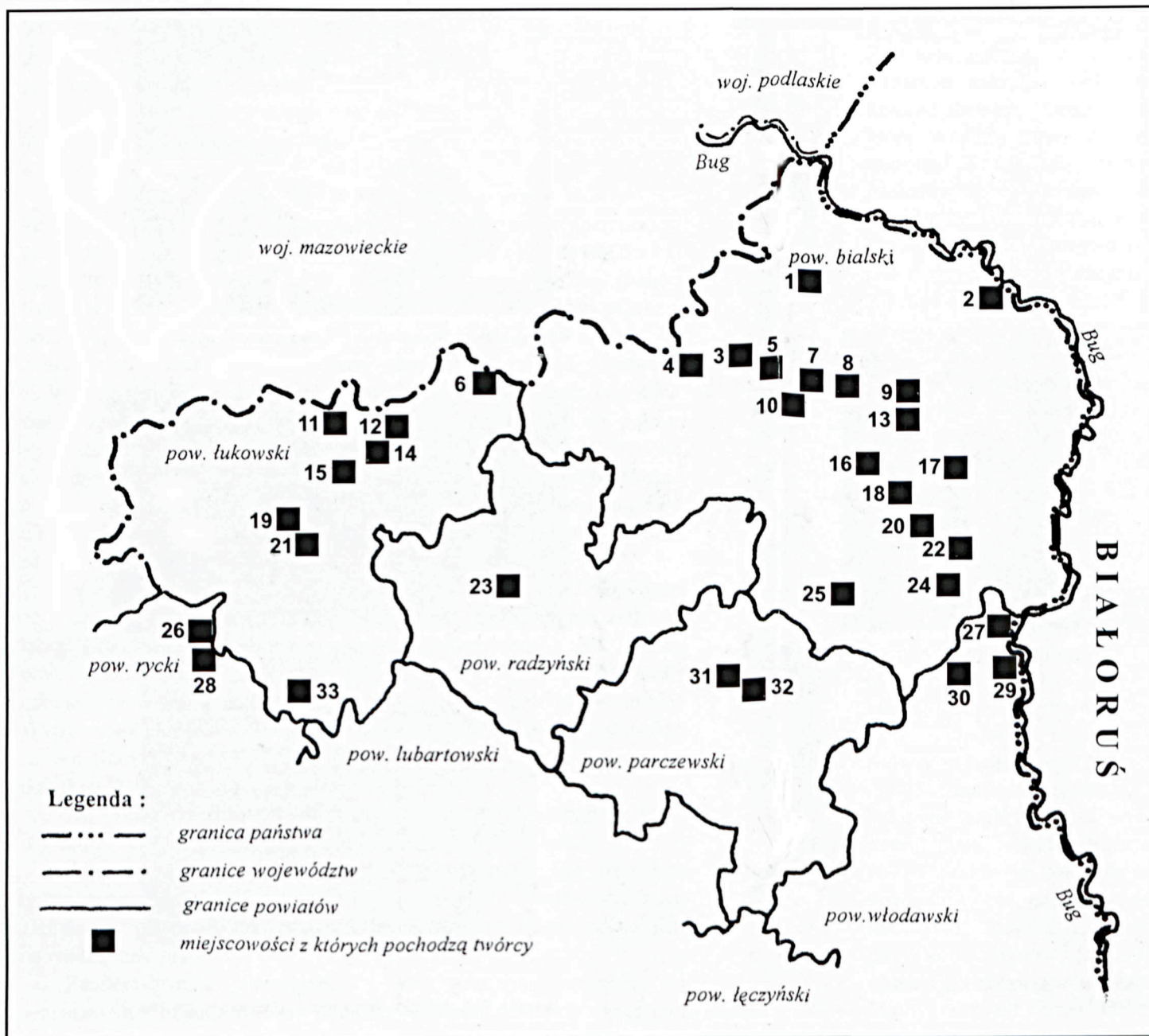
Dywan. Wyk. Leokadia Nitychoruk.
Wólka Polinowska, gm. Konstanyńów

Dywan. Wyk. Kazimiera Łaska
Biała Podlaska

Dywan dwuosnowowy.
Wyk. Sabina Kaczan, Studzianka,
gm. Łomazy

Miejscowości z których pochodzą twórcy :

1. Wólka Polinowska, gm. Konstantynów
2. Neple, gm. Terespol
3. Woroniec, gm. Biała Podlaska
4. Sitnik, gm. Biała Podlaska
5. Biała Podlaska
6. Wierzejki, gm. Trzebieszów
7. Perkowice, gm. Biała Podlaska
8. Ortel Królewski, gm. Piszczac
9. Kościeniewiczze, gm. Piszczac
10. Dokudów, gm. Łomazy
11. Grzędówka, gm. Łuków
12. Wólka Świętkowa, gm. Łuków
13. Wyczółki, gm. Piszczac
14. Łuków
15. Czerśl, gm. Łuków
16. Studzianka, gm. Łomazy
17. Dąbrowica Duża, gm. Tuczna
18. Lubenka, gm. Łomazy
19. Kosuty, gm. Stanin
20. Kopytnik, gm. Łomazy
21. Jarczówek, gm. Stanin
22. Żuki, gm. Tuczna
23. Radzyń Podlaski
24. Kalichowszczyzna, gm. Tuczna
25. Wisznice
26. Gózd, gm. Kłoczew
27. Dołhobrody, gm. Hanna
28. Bramka, gm. Kłoczew
29. Stawki, gm. Włodawa
30. Nowy Holeszów, gm. Włodawa
31. Kolano, gm. Jabłoń
32. Kalinka, gm. Jabłoń
33. Budziska, gm. Adamów

Korowaj. Wyk. Leokadia Nitychoruk,
Wólka Polinowska, gm. Konstantynów

Haft. Wyk. Maria Marchalewska,
Kościeniewiczze, gm. Piszczac

Wycinanka. Wyk. Barbara Kapuścińska,
Biała Podlaska

M.Gaji i M. Zawadzkiego z Łukowa czy Z. Walenciuka z Kolana, Z. Chalimoniuka, T. Ignatowicza z Białej Podlaskiej. Są prace o tematyce sakralnej jak i świeckiej. Barwne jak i w naturalnym kolorze drewna. Obserwujemy mniejszą ilość nowych tematów, które wnoszą nowe treści dotychczas nieznanne w sztuce tego regionu. Z nowych twórców wspomnieć należy o Bogusławie Makarewicz z Kalinki, gm. Jabłoń - córki znanego rzeźbiarza Zygmunta Walenciuka z Kolana, oraz Mirosławie Doroszu z Białej Podlaskiej, kontynuującego twórczość ojca Jana.

Od dłuższego czasu rzeźbiarzem ptaków i ich malowaniem udanie zajmuje się Marian Sciseł z Radzyna Podlaskiego. W ślady ojca poszedł również jego syn Grzegorz. Z Wierzejek w pow. łukowskim przekazano do oceny m.in. kolorowe ptaszki wykonane przez Władysława Sopuskiego.

Wśród twórców współpracujących z muzeami są również plecionkarze. Interesujące wyroby z wikliny przedstawili: m.in. Stefan Buraczyński z Białej Podlaskiej, Marian Oleszczuk z Holeszowa Nowego. Plecionki ze słomy to od lat domena Czesława Sarnackiego z Dołhobród, gm. Hanna. Obok form tradycyjnych są rozwiązania nowe, świadczące o poszukiwaniach twórczych.

Udało nam się po raz kolejny uzyskać prace kowalskie od Mieczysława Więcierzewskiego z Perkowic, gm. Biała Podlaska. Jest jednym z ostatnich mistrzów kowalskich w pow. bialskim. Wspomnieć należy, że jeszcze kilkanaście lat temu wielu z nich spotkać można było w wiejskich kuźniach południowego Podlasia. Z terenu powiatu łukowskiego oglądać możemy wyroby kowalskie Sylwestra Izdebskiego z Czerśli k/ Łukowa.

Skromnie prezentuje się w konkursie plastyka obrzędowa. Wielkie bogactwo jej wyrobów przemija wraz z odchodzącym pokoleniem. Brak m.in. pisanek, akcesoriów kolędniczych. Nie zabrakło w kolejnej edycji konkursu palm i kwiatów m.in. goździków, róż, narcyzów, astrów z kolorowej bibuły. Utalentowana twórczyni ludowa Leokadia Nitychoruk z Wólki Polinowskiej, gm. Konstantynów poza tkactwem, elementami stroju /zapaski / upiekła tradycyjne ciasto obrzędowe - korowaj weselny. Mamy także od Teresy Piętki z Wisznic podlaskie sękacze-pieczyno

"Na huśtawce"

Wyk. Zygmunt Walenciuk, Kolano, gm. Jabłoń

Koszyk. Wyk. Stefan Buraczyński, Biała Podl.

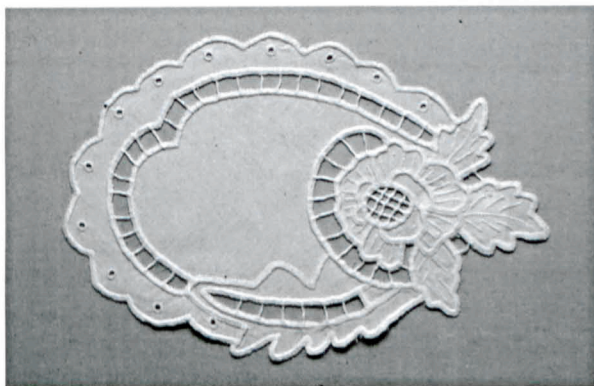
Św. Rodzina.
Wyk. Bogusława Makarewicz.
Kalinka, gm. Jabłoń

przygotowywane zarówno na różnego rodzaju uroczystości rodzinne, święta doroczne / Boże Narodzenie, Wielkanoc / jak i na prezenty.

W okresie współdziałania w konkursach twórców z pow. siedleckiego, na imprezy przesyłano z tego terenu m. in. duże ilości wycinanek od licznych twórczyń mieszkających w kilkunastu ośrodkach. Obecnie mamy jedynie wycinanki od Barbary Kapuścińskiej z Białej Podlaskiej.

Nie zaginęła wśród twórczyń umiejętność wykonywania pajaków używanych do zdobienia izb wiejskich. Ilość form pajaków i używanych materiałów do ich wykonania była znacznie większa niż obecnie. Na uwagę zasługuje zrobiony z kolorowej bibuły pajak promienisty - Sabiny Kaczan ze Studzianki, gm. Łomazy, twórczyni znanej głównie z wykonywanych dywanów dwuosnowowych.

Placówki upowszechniania kultury "na co dzień" współpracujące z twórcami ludowymi w głównej mierze przyczyniają się do rozwoju sztuki ludowej, podtrzymywania dziedzin zamierających, prezentacji jej na salach wystawowych, oraz docierania z wytworami do społeczeństwa na licznych kiermaszach, targach i imprezach folklorystycznych. Konkursy są także doskonałą okazją do uzupełniania muzealnych zbiorów etnograficznych ze współczesnej sztuki ludowej regionu.

Haft. Wyk. Maria Marchalewska. Kościeniewiczze, gm. Piszczac

*Twórcy uczestniczący w konkursie
„ Sztuka ludowa południowego Podlasia 2005 „*

Bandzarewicz Antonina, Żuki, gm. Tuczna, pow. Biała Podl. / tkactwo/
Bandzerewicz Anna, Dokudów, gm. Biała Podl. / kwiaty /
Bandzerewicz Danuta, Dokudów, gm. Biała Podl. /haft /
Bandzerewicz Halina, Dokudów, gm. Biała Podl. /haft/
Bandzerewicz Magdalena, Dokudów, gm. Biała Podl. /haft/
Bedlińska Henryka, Perkowice, gm. Biała Podl. / haft /
Buraczyński Stefan, Biała Podlaska /plecionkarstwo/
Chalimoniuk Zbigniew, Biała Podlaska / rzeźba/
Dorosz Mirosław, Biała Podlaska / rzeźba /
Figacz Mieczysława, Bramka, gm. Kłoczew, pow. Ryki / tkactwo/
Gaja Mieczysław, Łuków / rzeźba /
Gawda Bożena, Woroniec, gm. Biała Podl. / kwiaty, palmy /
Gładoch Jadwiga, Lubenka, gm. Łomazy, pow. Biała Podl./ tkactwo /
Grodzicki Krzysztof, Wólka Świątkowa, gm. Łuków / rzeźba/
Gryczko Janina, Ortel Królewski, gm. Piszczac, pow. Biała Podl. /haft, ozdoby choinkowe/
Hawryluk Bogusława, Neple, gm. Terespol, pow. Biała Podlaska /ozdoby choinkowe/
Hazan Józefa, Kościeniewicze, gm. Piszczac, pow. Biała Podl. /tkactwo/
Ignatowicz Tadeusz, Biała Podlaska / rzeźba /
Izdebski Sylwester, Czerśl, gm. Łuków / kowalstwo/
Kaczan Sabina, Studzianka, gm. Łomazy, pow. Biała Podl. / pająk, tkactwo /
Kapuścińska Barbara, Biała Podlaska / wycinanki /
Kryczka Leokadia, Gózd, gm. Kłoczew, pow. Ryki / tkactwo/
Lemieszek Tadeusz, Budziska, gm. Adamów, pow. Łuków / rzeźba /
Litwiniuk Janina, Biała Podlaska / haft, strój /
Litwiniuk Justyna, Biała Podlaska / ozdoby choinkowe /
Laska Kazimiera, Biała Podlaska / tkactwo /
Łaska Marianna, Kopytnik, gm. Łomazy, pow. Biała Podl. / tkactwo /
Makarewicz Bogusława, Kalinka, gm. Jabłoń, pow. Parczew / rzeźba /
Maksymiuk Bronisława, Kalichowszczyzna, gm. Tuczna, pow. Biała Podl. / tkactwo /
Maliszewska Maria, Wyczółki, gm. Piszczac, pow. Biała Podl. / tkactwo /
Marchalewska Maria, Kościeniewicze, gm. Piszczac, pow. Biała Podl. / haft /
Marciniuk Walentyna, Kościeniewicze, gm. Piszczac, pow. Biała Podl. haft /
Mularczyk Wanda, Dąbrowica Duża, gm. Tuczna, pow. Biała Podl. / haft /
Nitychoruk Leokadia, Wólka Polinowska, gm. Konstantynów, /korowaj, strój, tkactwo/
Nowicka Urszula, Perkowice, gm. Biała Podl. / pieczywo /
Oleszczuk Marian, Nowy Holeszów, gm. Hanna, pow. Włodawa / plecionkarstwo /
Osak Krzysztof, Łuków / rzeźba /
Osińska Jadwiga, Kosuty, gm. Stanin, pow. Łuków / tkactwo /
Papińska Joanna, Sitnik, gm. Biała Podl. / haft /
Piętka Teresa, Wisznice, pow. Biała Podl. / sękacze, tkactwo /
Pyrka Stanisława Halina, Sitnik, gm. Biała Podl. / haft /
Sadło Robert, Gręźówka, gm. Łuków / rzeźba /

Sarnacki Czesław, Dolhobrody, gm. Hanna, pow. Włodawa / plecionkarstwo /
 Sęczyk Piotr, Woroniec, gm. Biała Podl. / plecionkarstwo /
 Siuder Janina, Gózd, gm. Kłoczew, pow. Ryki / strój, tkactwo /
 Sopiński Władysław, Wierzejki, gm. Trzebieszów, pow. Łuków / rzeźba /
 Stefaniuk Jadwiga, Kościeniewiczze, gm. Piszczac, pow. Biała Podl. / haft /
 Stępnicka Bugumiła, Gózd, gm. Kłoczew, pow. Ryki / tkactwo /
 Stępnicka Emilia, Gózd, gm. Kłoczew, pow. Ryki / tkactwo /
 Stępnicka Wieńczysława, Gózd, gm. Kłoczew, pow. Ryki / tkactwo /
 Ścisiel Grzegorz, Radzyń Podlaski / rzeźba /
 Ścisiel Marian, Radzyń Podlaski / rzeźba /
 Tomczak Stanisław, Woroniec, gm. Biała Podl. / rzeźba /
 Tryczyk Maria, Ortel Królewski, gm. Piszczac, pow. Biała Podl. / pająk, tkactwo /
 Walenciuk Zygmunt, Kolano, gm. Jabłoń, pow. Parczew / rzeźba /
 Waszczeniuk Antonina, Dolhobrody, gm. Hanna, pow. Włodawa / haft /
 Więcierzewski Mieczysław, Perkowice, gm. Biała Podl. / kowalstwo /
 Więckowska Teresa, Woroniec, gm. Biała Podl. / kwiaty, palmy /
 Zalewska Elżbieta, Stawki, gm. Włodawa / strój, tkactwo /
 Zawadzki Mieczysław, Łuków / rzeźba /
 Zdun Barbara, Jarczówek, gm. Stanin, pow. Łuków / tkactwo /

Elementy ogrodzenia. W. Więcierzewski, Perkowice, gm. Biała Podl.

ORGANIZATORZY KONKURSU:

Muzeum Południowego Podlasia w Białej Podlaskiej
Zarząd Główny Stowarzyszenia Twórców Ludowych w Lublinie
Muzeum Regionalne w Łukowie

PRZYJMOWANIE I ZWROT PRAC KONKURSOWYCH

Lucyna Iwaniuk

KOMISJA KONKURSOWA:

Przewodniczący:

Barbara Głowacz - etnograf, Zarząd Główny STL w Lublinie

Członkowie:

Longin Kowalczyk - etnograf, dyrektor Muzeum Regionalnego w Łukowie

Celestyn Wrębiak - etnograf, dyrektor Muzeum Południowego Podlasia
w Białej Podlaskiej

KONKURS DOFINANSOWANO Z BUDŻETU
WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

PROJEKT GRAFICZNY KATALOGU:

Krystyna Witkowska - Trochimiuk

ZDJĘCIA:

Tadeusz Żaczek

SCENARIUSZ WYSTAWY:

Celestyn Wrębiak

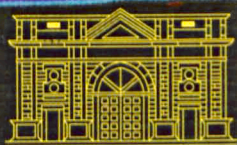
KOMISARZ WYSTAWY:

Celestyn Wrębiak

WYSTAWA POKONKURSOWA:

Muzeum Południowego Podlasia w Białej Podlaskiej
od 4 grudnia 2005 do 31 stycznia 2006

ISBN 83-89075-10-5

MUZEUM POŁUDNIOWEGO PODLASIA
w Białej Podlaskiej